

Co stojí za snahou redukovat odborné školství? A proč se nebrání podniky a trh?

6.6.2024

Mgr. Martin Valenta, ředitel školy, Střední odborné učiliště plynárenské Pardubice
TZB-INFO DOPORUČUJE

Firmám chybí a budou chybět vzdělání specialisté? Nevadí! Výpadky dodávek elektřiny, tepla, vody, nebo plynu nebude mít při haváriích kdo opravit? Nevadí! Že nebudou řidiči autobusů a zdravotnické záchranné služby? Nevadí!?

Ilustrační obrázek ze soutěže Mistr Plynář 2023, foto estav.tv

V médiích se v těchto dnech poměrně často objevují informace o situaci ve školství a o chystaných změnách, které by měly posunout vzdělávání na kvalitativně vyšší úroveň. Přípravované kroky MŠMT ale nejen u pedagogické veřejnosti budí spíše rozpaky, případně údiv, nebo dokonce zděšení.

Jedna ze zásadních otázek, jež je opět na pořadu dne, je dlouholetý evergreen. Zní takto: „*Je pro budoucí uplatnění absolventů středních škol přínosnější všeobecně, nebo odborné vzdělání?*“

Aktuálně přibližně 40 % žáků volí obor vzdělání zakončený maturitou na odborné škole, 30 % žáků volí učební obor s výučním listem a 20 % žáků preferuje gymnázium. Zbývajících 10 % pak studuje maturitní obor vzdělání s odborným výcvikem, nebo oborově zaměřené lyceum. Ministr

Bek veřejně deklaruje, že by poměr odborného vzdělání ku všeobecnému vzdělání měl dosáhnout hodnoty 50:50 (%).

MŠMT chce překlopit orientaci středních škol ve prospěch všeobecného vzdělání

V [článku](#) uveřejněném 20. 5. 2024 v Hospodářských novinách se hned v úvodu dočteme toto: „*Budoucnost je ve všeobecném vzdělávání. Na tom se shodují mezinárodní studie i odborníci zabývající se školstvím.*“ Je toto tvrzení pravdivé? Jaké jsou ony mezinárodní studie? Berou v potaz fakt, že Česká republika je, naštěstí (díky umu, inteligenci a genialitě našich předků), průmyslovou zemí? A kdo jsou ti „odborníci na školství“? Jaké je jejich vzdělání? Humanitní, nebo technické? Jaké jsou jejich zkušenosti s reálnou situací na trhu práce? Tvrzení, že budoucnost je ve všeobecném vzdělávání, je totiž silně zavádějící a je nutné ho brát s velkými pochybnostmi. Řada argumentů potvrzuje pravý opak. Stačí se podívat na poptávku zaměstnavatelů. **Stupňující hlad je po technicky vzdělaných absolventech, specialistech na výpočetní techniku, odbornících ve strojírenství, elektrotechnice, stavebnictví, chemii, energetice. Trvalý je nedostatek svářečů, instalatérů, topenářů a dalších řemeslníků. Podobná situace je ve službách, ať už sociálních, nebo zdravotních.**

Do hry vstupují další faktory. Digitalizace a umělá inteligence (AI). Už s nástupem tzv. „Čtvrté průmyslové revoluce“ (Průmysl 4.0) v roce 2011 se velmi hlasitě hovořilo o zásadních změnách, které zapříčiní zánik stovek pracovních pozic a vznik nových pracovních míst s vyšší nebo jinak orientovanou kvalifikací. Pravdou je, že v současných průmyslových podnicích už jen zřídka najdeme monotónní nebo fyzicky náročnou práci. Jinak se ale žádné drastické změny v průmyslu nekonaly, neboť většina provozů již byla částečně nebo plně automatizována. Digitalizace ovšem pokračuje, byť pomalejším tempem, než by bylo žádoucí, a spolu s nástupem AI mění výraznějším způsobem pracovní trh, než předcházející Průmysl 4.0. Změny nastávají a budou pokračovat zejména v oblasti kancelářských a administrativních prací, přičemž podle studie Mezinárodní organizace práce (ILO) budou více než muži ohroženy ženy. Průmyslová výroba, stavebnictví a řemesla budou umělou inteligencí ovlivněny jen minimálně. Z tohoto pohledu je zřejmé, že lidé s všeobecným vzděláním budou oproti odborníkům v konkurenci s AI zaujímat mnohem slabší pozici.

Dalším diskutabilním krokem je způsob, jakým chce MŠMT překlopit orientaci středních škol ve prospěch všeobecného vzdělání. Ministr Bek a jeho náměstek Nantl navrhuje lehčí variantu gymnázií pro „horší“ studenty, tzv. všeobecná lycea. Průměrní žáci, kteří nemají studijní předpoklady pro studium na standardních gymnáziích, by v podstatě pokračovali v učivu základní školy, bez jakékoli specializace. Logicky se nabízí otázka, jak se absolventi těchto lyceí uplatní na trhu práce. Co odpoví na dotaz HR managerů (personalistů), jaké je jejich zaměření a čím mohou být pro firmu přínosní? Všeobecný rozhled, angličtina a uživatelské znalosti práce na PC jsou dnes opravdu žalostně málo. Problematická je také rekvalifikace, neboť absolventi těchto lyceí žádnou kvalifikaci mít nebudou. Podobně diskutabilní je také jejich pokračování ve studiu na vysokých školách.

Dostáváme se k další otázce, zda má vzdělávací systém reagovat na přání žáků, resp. jejich rodičů, anebo reflektovat potřeby ekonomiky České republiky. Za volbou střední školy bývají často z velké části ambice rodičů a snaha dostat své dítě za každou cenu na gymnázium. To pak doma často slyší větu: „*No přece nepůjdeš jen na učňák!*“ Dehonestace učilišť a odborných škol nabízejících obory vzdělání s výučným listem je v médiích dlouhodobá a v poslední době se stupňuje. Zavádějící informace bohužel ovlivňují laickou veřejnost, která pak vnímá školy tohoto typu velmi negativně. Přitom většina učilišť a odborných škol disponuje vysokou kvalitou, jak z hlediska odbornosti pedagogů, tak i ve vybavenosti učeben a dílenských pracovišť a v neposlední řadě také perfektně nastavenou spoluprací s výrobní sférou, nebo službami.

Navíc absolvent s výučním listem v žádaném oboru má mnohdy lepší perspektivu, než vysokoškolák s diplomem získaným např. v humanitně zaměřeném vzdělávacím programu.

Ve světle těchto faktů se snaha redukovat odborné školství a posilovat všeobecné vzdělání jeví jako krok špatným směrem. Resort školství tím ale přece jen něco získá. Výrazné uspoření finančních prostředků. Všeobecné vzdělání je totiž mnohem levnější!

To, že firmám chybí a budou chybět vzdělání specialisté? Nevadí! To, že výpadky dodávek elektřiny, tepla, vody, nebo plynu nebude mít při haváriích kdo opravit? Nevadí! To, že nebudou řidiči autobusů a zdravotnické záchranné služby? Nevadí! To, že se všeobecně vzdělání absolventi setkají s nezájmem zaměstnavatelů? To také nevadí? Není to vůči těm dětem, ale i jejich rodičům, tak trochu podraz? Co se ve skutečnosti skrývá pod pojmem všeobecné lyceum? Pouze líbivý název s prázdným obsahem.

Datum: 6.6.2024

Autor: Mgr. Martin Valenta, ředitel školy, Střední odborné učiliště plynárenské Pardubice